

Christus dicitur fuisse in Adam originaliter, secundum corpulentam substantiam, non autem secundum seminalem rationem.

Ad secundum dicendum, quod, quamvis corpus Christi non fuerit in Adam, et in aliis Patribus secundum seminalem rationem, corpus tamen B. Virginis, quod ex semine matris est conceptum, fuit in Adam, et in aliis Patribus secundum rationem seminalem. Et ideo, mediante B. Virgine, Christus secundum carnem dicitur esse ex semine David per modum originis.

Ad tertium dicendum, quod Christus habet affinitatem ad humanum genus secundum similitudinem speciei. Similitudo autem speciei attenditur, non secundum materiam remotam, sed secundum materiam proximam, et secundum principium actuum, quod generat sibi simile in specie. Sic igitur affinitas Christi ad humanum genus sufficienter conservatur, per hoc quod corpus Christi formatum est ex sanguinibus Virginis derivatis secundum originem ab Adam, et aliis Patribus. Nec refert ad hanc affinitatem undecunque materia illorum sanguinum sumpta fuerit; sicut nec hoc refert in generatione aliorum hominum, sicut in prima parte dictum est.

COMMENTARIUS.

1. Recte advertit Cajetanus, Div. Thomam hanc movisse questionem occasione cujusdam antiquæ opinionis, quæ ut carnem Christi tam in se, quam in suis parentibus omnino faceret a peccato, debitoque peccati liberam, asseruit Deum in Adam particulam quamdam substantiæ ejus designasse, et quasi servata, eamque usque ad B. Virginem, per omnes sibi succedentes progenitores ejus, integram fuisse transfusam, ut ex illa purissima Christi caro formaretur. Quam sententiam inter recentiores defendit Galatin., lib. 7, c. 4; D. autem Thomas merito hanc sententiam rejicit; est enim revera merum figmentum. Indicat autem D. Thomas duplicem rationem. Prima est, quia Christi caro non fuit formata ex aliqua materia, quæ fuerit actu pars corporis virginis; non ergo fuit formata ex illa particula signata, quæ in prioribus parentibus præcesserit, et Virgini communicata fuerit. Patet consequentia, quia Christi corpus non fuit formatum ex prioribus parentibus, nisi mediante B. Virgine; B. autem Virgo non

habuit a suis parentibus, nisi ea quæ fuerunt actu partes corporis ejus.

2. *Objectio. — Responsio. —* Dices: filius non solum habet a matre actu partes, sed etiam humores et sanguinem, qui est pars in potentia. Respondetur: esto ita sit eo tempore quo foetus concipitur, nihilominus tamen, eo tempore quo B. Virgo filium concepit, non potuit in suo corpore habere aliquid a parentibus acceptum, quod non esset actu pars ejus, quia si aliquid sanguinis in prima conceptione suscepit a matre, non potuit toto illo tempore conservari sub forma sanguinis, quia cum esset potentia caro, et agens propinquum, necesse est ut tandem fuerit in carnem vel ossa conversum. Unde confirmari potest hæc ratio; nam vel illa particula substantiæ, ex qua formatum fingitur Christi corpus, erat incorruptibilis, et hoc asserere hæreticum est; aut corruptibilis et mutabilis in hominis substantiam, et ita non potuit perpetuo immutata conservari et transfundi. Nisi forte dicatur miraculose fuisse conservatam, quod voluntarium et sine fundamento est, et oportebit præterea aliud miraculum adjungere, quo illa particula substantiæ perpetuo fuerit a parentibus in filios transfusa. Non enim transfundi poterat ex vi seminalis generationis naturalis, tum quia non transfundebatur, ut ex ea formaretur proles, neque ut informaretur anima ejus, neque ut concurreret ad generationem ejus, sed solum ut deferretur usque ad Christum; tum etiam quia illa particula solum derivabatur, juxta hanc sententiam, ad eos filios, ex quibus venturus erat Christus, et non ad alios, etiam si fortasse prius tempore ab eodem parente, per eandem seminalem virtutem et facultatem generarentur. Sequitur ergo illam transfusionem et propagationem, prout ad Virginem vel Christum pertinebat, nunquam fuisse naturalem, sed miraculosam, et potius divina quam humana actione ac voluntate factum esse, ut illa particula transfunderetur, quod per se absurdissimum est. Et præterea ex illo sequitur Christum non fuisse filium David, neque Abraham, quod est contra Scripturam; sequela patet, quia omnes illi antiqui Patres, revera non fuerunt juxta hanc sententiam viri progenitores Christi, sed solum quasi deferentes illam particulam, quæ divino arbitrio, et motione comitabatur alicujus filii generationem.

3. Secunda ratio, quam tacite indicat Div. Thomas, est, quia corpus Christi non fuit in parentibus aliter quam corpus Virginis, quia

non fuit in illis nisi mediante Virgine; sed corpus B. Virginis non fuit in Patribus secundum materiam signatam, quia non fuit in illis aliter quam alii filii sint in suis parentibus. Quod D. Thomas non probat; est autem certissimum, quia B. Virgo fuit naturali modo concepta per veram seminalem propagationem, alias non fuisset ex vi suæ conceptionis peccato obnoxia; quod Galatinus consequenter admittit; graviter tamen errat, ut supra ostensum est. Aliter tamen respondere posset, et vitare hujus rationis vim, negando majorem, et dicendo, Virginem quidem fuisse conceptam ex communi et infecta materia, sicut progenitores ejus, tamen in illam fuisse transfusam illam particulam, ex qua corpus Christi formandum erat, sicut in omnibus præcedentibus progenitoribus factum fuerat. Sed licet hoc ita sit, non obstat, quia ratio D. Thom. procedit contra eos qui asserbant, corpus Virginis ex illa particula fuisse formatum; tamen contra alium modum explicandi illam sententiam sufficienter concludunt, quæ in prima ratione adducta sunt. Et addi præterea potest, quod juxta illum modum non fuisset formatum Christi corpus ex sanguine Virginis, neque de substantia ejus magis, seu proximius, quam de substantia Adæ, vel Abraham. Patet consequentia, quia solum fuisset formatum ex materia illius particulæ, quæ eadem numero fuerat in Adamo, Abraham, etc.; solumque fuisset differentia, quod tempore formationis Christi illa particula inventa est in corpore Virginis, et non in aliis. Hæc autem omnia sunt absurda, et a doctrina fidei aliena, et ideo hæc sententia antiquata prorsus est, et ab omnibus rejecta. Ad fundamentum vero ejus respondet Div. Thom. duobus articulis sequentibus. In argumentis vero quæ in hoc articulo proponit, et in solutionibus eorum, nihil explicandum occurrit.

ARTICULUS VII.

Utrum caro Christi in Patribus fuerit peccato obnoxia.

1. *Ad septimum sic proceditur. Videtur quod caro Christi in antiquis Patribus peccato infecta non fuerit. Dicitur enim Sapient. 7, quod in divinam sapientiam nihil inquinatum in-*

3, d. 3, q. 4, art. 4.

currit; Christus autem est Dei sapientia, ut dicitur 1 ad Corinth. 1. Ergo caro ejus nunquam peccato inquinata fuit.

2. *Præterea Damasc. dicit in 3 libr. quod Christus primitias nostræ naturæ assumpsit. Sed in primo statu caro humana non erat peccato infecta. Ergo caro Christi non fuit infecta, nec in Adam, nec in aliis Patribus.*

3. *Præterea, Augustinus dicit, 10 super Gen. ad litteram, quod natura humana semper habuit cum vulnere vulneris medicinam. Sed id, quod est infectum, non potest esse vulneris medicina, sed magis ipsum indiget medicina. Ergo semper in natura humana fuit aliquid non infectum, ex quo postmodum est corpus Christi formatum.*

Sed contra est, quod corpus Christi non refertur ad Adam, et ad alios Patres, nisi mediante corpore B. Virginis, de qua carnem assumpsit. Sed corpus B. Virginis totum fuit in originali peccato conceptum, ut supra dictum est; et ita, etiam secundum quod fuit in Patribus, fuit peccato obnoxium. Ergo caro Christi, secundum quod fuit in Patribus, fuit peccato obnoxia.

Respondeo dicendum, quod cum dicimus Christum, vel carnem ejus fuisse in Adam et in aliis Patribus, comparamus ipsum vel carnem ejus ad Adam, et ad alios Patres. Manifestum autem est quod alia fuit conditio Patrum, et alia Christi. Nam Patres fuerunt subjecti peccato. Christus autem fuit omnino a peccato immunis. Dupliciter ergo in hac comparatione errare contingit. Uno modo, ut attribuamus Christo vel carni ejus conditionem quæ fuit in Patribus; puta, si dicamus quod Christus in Adam peccavit, quia in eo aliquo modo fuit, quod est falsum; quia non eo modo in eo fuit, ut ad Christum peccatum Adæ perveniret; quia non derivatur ab eo secundum concupiscentiæ legem, sive secundum rationem seminalem, ut supra dictum est. Alio modo contingit errare, si attribuamus ei, quod actu fuit in Patribus, conditionem Christi, vel carnis ejus, ut scilicet, quia caro Christi, secundum quod in Christo fuit, non fuit peccato obnoxia, ita etiam in Adam et in aliis Patribus fuerit aliqua pars

¹ Cap. 14, non longe a princ., et c. 2, a med.

² C. 20, a med., tom. 3.

³ Quæst. 27, art. 2, et quæst. 14, art. 3, ad 2.

⁴ Art. præced., ad 1, et quæst. 15, art. 1, ad 2.

corporis ejus, quæ non fuit peccato obnoxia, ex qua postmodum corpus Christi formaretur, sicut quidam posuerunt. Quod quidem esse non potest. Primo, quia caro Christi non fuit secundum aliquid signatum in Adam, et in aliis Patribus, quod posset distingui a reliqua ejus carne, sicut purum ab impuro, sicut jam supra dictum est. Secundo, quia cum caro humana peccato inficiatur ex hoc quod est per concupiscentiam concepta, sicut tota caro alicujus hominis per concupiscentiam concipitur, ita etiam tota peccato inquinatur. Et ideo dicendum est, quod tota caro antiquorum Patrum fuit peccato obnoxia, nec fuit in eis aliquid a peccato immune, de quo postmodum corpus Christi formaretur.

Ad primum ergo dicendum, quod Christus non assumpsit carnem humani generis subjectam peccato, sed ab omni infectione peccati mundatam. Et ideo in Dei sapientiam nihil inquinatum incurrit.

Ad secundum dicendum, quod Christus dicitur primitias nostræ naturæ assumpsisse, quantum ad similitudinem conditionis; quia, scilicet, assumpsit carnem peccato non infectam, sicut fuerat caro hominis ante peccatum. Non autem hoc intelligitur secundum continuationem puritatis; ita, scilicet, quod illa caro puri hominis conservaretur a peccato immunis, usque ad formationem corporis Christi.

Ad tertium dicendum, quod in humana natura ante Christum erat vulnus, id est, infectio originalis peccati in actu; medicina autem vulneris non erat ibi actu, sed solum secundum virtutem originis, prout ab illis Patribus propaganda erat caro Christi.

COMMENTARIUS.

1. Hunc articulum proposuit Div. Thomas ut illam signatam particulam, de qua in præcedenti articulo dictum est, ostenderet necessariam non esse, ut caro Christi ab omni peccato ac debito peccati immunis fuerit ex vi suæ originis. Primum ergo supponit Christum omnino fuisse a peccato liberum, et debito ac origine peccati, quia non peccavit in Adamo, cum in illo non fuerit contentus secundum seminalem rationem, quoniam non erat ex illo formandus et concipiendus per seminalem originem. Ex quo fit non esse necessarium ad hanc Christi immunitatem et innocentiam, ut præcesserit in parentibus illa signata particula immunis peccati, quia caro

Christi non fuit in parentibus in actu secundum aliquid signatum, sed tantum in potentia materiali proxime vel remote. Imo addit D. Thomas non esse possibilem illam particulam, quia tota caro hominis peccato inquinatur, cum tota per concupiscentiam concipitur, quæ conceptio est proxima radix et origo talis infectionis. Quæ ratio optime concludit, si particula illa propagari seu communicari dicatur ex vi seminalis conceptionis; si vero hoc negetur, vel fingantur alia inusitata miracula, procedunt rationes superius factæ. Et hactenus D. Thomas in corpore articuli.

2. Ex quibus, si quis attente consideret, intelligit, D. Thom. non respondisse directe quæstioni propositæ. Solum enim concludit, totam carnem antiquorum Patrum fuisse peccato obnoxiam, nec fuisse in eis aliquid a peccato immune, de quo postmodum Christi corpus formaretur; unde, licet res satis constet, tamen de modo loquendi dubitari potest, an simpliciter concedi possit, carnem Christi in Patribus fuisse peccato obnoxiam. Cajetanus enim hoc loco existimat posse concedi, carnem Christi in Patribus fuisse peccato obnoxiam. Nam, licet prius reduplicationem et quasi limitationem posuisset, dicens, caro Christi in Patribus, ut in Patribus, postea tamen simpliciter illud concedit; imo Magister Sent., in 3, d. 3, concedit carnem Christi, prius quam conciperetur, fuisse peccato obligatam seu obnoxiam; et videtur favere D. Thomas, artic. seq., argum. 3, cum solutione. Sed quamvis res constet, in modo loquendi oportet cautionem adhibere. Unde imprimis nullo modo dicendum est absolute, carnem Christi fuisse peccato obnoxiam, tum quia neque in se fuit unquam subjecta debito peccati, neque ex parentibus habuit originem, propter quam futura esset peccato obnoxia. Deinde illa propositio: Caro Christi in parentibus fuit peccato obnoxia, non est admitenda. Ratio est, quia caro Christi non continebatur actu in parentibus; ut autem erat in potentia, non erat in illis secundum seminalem virtutem, et ideo non poterat ex vi talium parentum seu causarum maculari, seu peccato subjici, quia illi parentes solum poterant inficere carnem quam in seminali virtute continebant; ergo non potest caro Christi dici obnoxia peccato in suis causis et parentibus, quia hoc nihil aliud significat, quam ita contineri in illis, ut ab illis possit infici seu maculari per propagationem. Tertio, di-

cere possumus carnem antiquorum Patrum, quæ in potentia carnem Christi continebat, fuisse peccato subjectam vel obnoxiam. Hoc patet ex præcedenti articulo, quia caro Christi non fuit formata ex aliqua signata particula, quæ in ejus parentibus fuerit ab infectione peccati omnino immunis; sed tota caro præcedentium Patrum de se legi peccati subjecta fuit, et hoc modo vere dicitur Christus natus ex peccatoribus, ut ex peccatoribus nascens, omnium peccata deleteret, ut Origenes dixit, hom. 28 in Luc.; et Hieron., Matth. 1, qui notat, ad indicandam hanc Dei benignitatem, in genealogia Salvatoris, potius peccatricum mulierum mentionem fieri, quam sanctarum. Et Cajet. sine dubio nihil aliud intendit, et ideo addit reduplicationem illam, ut in parentibus; et D. Thomas dixit, secundum qualitatem, quam habuit in suis parentibus, quod est dicere, non ipsam, sed carnem suorum parentum fuisse obnoxiam peccato. Et sine dubio melius est ita loqui, ut in corpore hujus articuli D. Thomas est locutus. In quo ulterius adverte, aliud esse loqui de parentibus remotis Christi, aliud de parente proximo, quæ fuit sola mater ejus. In illis enim fuit caro non solum obnoxia, sed etiam subjecta peccato; in hac vero subjecta non fuit, potest vero dici fuisse obnoxia, juxta supra tradita de conceptione Virginis.

ARTICULUS VIII.

Utrum Christus in lumbis Abraham fuerit decimatus¹.

1. Ad octavum sic proceditur. Videtur quod Christus fuerit in lumbis Abraham decimatus. Dicit enim Apostolus, ad Hebr. 7, quod Levi, pronepos Abraham, decimatus fuit in Abraham, quia eo decimas dante Melchisedech, adhuc Levi erat in lumbis Abraham, quando decimas dedit. Ergo ipse etiam Christus fuit decimatus in Abraham.

2. Præterea, Christus est ex semine Abraham secundum carnem quam de matre accepit. Sed mater ejus fuit decimata in Abraham. Ergo pari ratione Christus.

3. Præterea, illud in Abraham decimabatur, quod curatione indigebat, ut August. dicit,

¹ 3, d. 3, q. 4, art. 3, q. 2; et 4, d. 1, q. 2, art. 2, q. 3, ad 2.

10 super Gen. ad litteram⁴. Curatione autem indiget omnis caro peccato obnoxia. Cum igitur caro Christi fuerit peccato obnoxia (sicut dictum est²), videtur quod caro Christi in Abraham fuerit decimata.

4. Præterea, hoc non videtur aliquo modo derogare dignitati Christi²; nihil enim prohibet, patre alicujus Pontificis decimas dante alicui sacerdoti, filium ejus Pontificem majorem esse simplici sacerdote. Licet ergo dicatur Christus decimatus, Abraham decimas dante Melchisedech, non tamen propter hoc excluditur quin Christus sit major quam Melchisedech.

Sed contra est quod August. dicit, 10 super Genes. ad litteram³, quod Christus ibi, scilicet in Abraham, decimatus non est; cujus caro inde non fervorem vulneris, sed materiam medicaminis traxit.

Respondeo dicendum, quod secundum intentionem Apostoli oportet dicere quod Christus in lumbis Abraham non fuerit decimatus. Probat enim Apostolus majus esse sacerdotium, quod est secundum ordinem Melchisedech, sacerdotio Levitico, per hoc quod Abraham decimas dedit Melchisedech, adhuc Levi existente in lumbis ejus, ad quem pertinet legale sacerdotium. Si autem Christus etiam in Abraham decimatus esset, ejus sacerdotium non esset secundum ordinem Melchisedech, sed minus sacerdotio Melchisedech. Et ideo dicendum est, quod Christus non est decimatus in lumbis Abraham, sicut Levi. Quia enim ille, qui decimas dat, novem sibi retinet, et decimam alii tribuit, quod est perfectionis signum (in quantum est quodammodo terminus omnium numerorum qui procedunt usque ad decem), inde est quod ille, qui decimas dat, protestatur se imperfectum et perfectionem alii tribuere. Imperfectio autem humani generis est propter peccatum, quod indiget perfectione ejus qui a peccato curat. Curare autem a peccato est solius Christi; ipse enim est agnus qui tollit peccata mundi, ut dicitur Joan. 1. Figuram autem ejus gerebat Melchisedech, ut Apost. probat, Hebr. 7. Per hoc ergo quod Abraham Melchisedech decimas dedit, præfiguravit se velut in peccato conceptum; et omnes, qui ab eo descensuri erant, ea ratione ut peccatum originale contraherent, indigere curatione, quæ est per Christum. Isaac autem, et Jacob, et Levi, et omnes alii, sic fuerunt in

⁴ C. 20, post med., tom. 3.

² Art. præc., in fin. corp.

³ C. 20, post med., tom. 3.

Abraham, ut ex eo derivarentur, non solum secundum corpulentam substantiam, sed etiam secundum rationem seminalem, per quam originale peccatum contrahitur. Et ideo omnes in Abraham sunt decimati, id est, præfigurati indigere curatione, quæ est per Christum. Solus autem Christus sic fuit in Abraham, ut ab eo derivaretur, non secundum rationem seminalem, sed secundum corpulentam substantiam, et ideo non fuit in Abraham sicut curatione indigens, sed magis sicut vulneris medicina, et ideo non fuit in lumbis Abraham decimatus. Et per hoc patet responsio ad primum.

Ad secundum dicendum, quod quia B. Virgo fuit in originali peccato concepta, fuit in Abraham sicut curatione indigens; et ideo fuit ibi decimata, velut inde descendens secundum seminalem rationem. De corpore autem Christi non est sic, ut dictum est.

Ad tertium dicendum quod caro Christi dicitur fuisse in antiquis Patribus peccato obnoxia, secundum qualitatem quam habuit in ipsis Patribus, qui fuerunt decimati, non autem secundum qualitatem quam habet, prout est actu in Christo, qui non est decimatus.

Ad quartum dicendum, quod sacerdotium Leviticum secundum carnis originem derivabatur; unde non minus fuit in Abraham quam in Levi. Unde per hoc quod Abraham decimas dedit Melchisedech, tanquam majori, ostenditur sacerdotium Melchisedech, in quantum gerit figuram Christi, esse majus sacerdotio Levitico. Sacerdotium autem Christi non sequitur carnis originem, sed gratiam spiritualem. Et ideo potest esse quod pater det decimas alicui sacerdoti tanquam minor majori, et tamen filius ejus, si sit Pontifex, est major illo sacerdote, non propter carnis originem, sed propter gratiam spiritualem quam habet a Christo.

COMMENTARIUS.

1. Christus in lumbis Abraham non decimatus. — Hic articulus positus est ad explicandum locum Pauli ad Hebr. 7, quem Augustinus tractat, et in hunc modum exponit. 10 Genes. ad litteram, cap. 12. Probat enim ibi Paulus sacerdotium Leviticum fuisse minus perfectum sacerdotio Melchisedech, quia in Abraham est decimatus Levi. Abraham enim decimas solvit Melchisedech, quando in lumbis suis Leviticam prolem continebat. Quo facto mystice et in figura professus est sacerdotium Leviticum inferius fore sacerdotio Melchisedech. Ex quo statim oriebatur diffi-

cultas, nam eodem argumento posset probari sacerdotium Christi esse inferius Melchisedech, quia etiam ipse in lumbis Abraham continebatur. Unde etiam in persona ejus intelligi potest Abraham solvisse decimas, et professus esse illum fore inferiorem, et hoc est Christum esse decimatum in lumbis Abraham. Respondet vero Augustinus non esse eandem rationem de Christo et de Levi, quia Christus non continebatur in lumbis Abraham secundum seminalem rationem, sicut ille, sed tantum secundum corpulentam substantiam; et ideo non intelligitur decimatus sicut ille, quia solum intelligitur decimatus in parente filius in illo contentus secundum seminalem virtutem; et hoc sensu doctrina Augustini et D. Thom. est certissima, et de fide, et intenta a Paulo in dicto loco.

2. Objectio. — Responsio. — Dices: cur tantum intelligitur decimatus filius contentus secundum seminalem rationem, et non ille qui secundum corpulentam substantiam in illo continetur. Respondetur: sicut in Adam non peccarunt, nisi qui secundum seminalem rationem in eo continebantur, ita nec in Abraham sunt decimati, nisi qui eo modo in lumbis ejus existebant. Et ratio proxima est, quam hic reddit D. Thomas, quia Abraham solvendo decimas imperfectionem suam professus est, et defectum suæ conceptionis et originis, ratione cujus, curatione, quæ per Christum est, indigebat. Quia sicut numerus denarius perfectionem et consummationem significat, ita solutio decimarum fuit quædam confessio propriæ imperfectionis et indigentiae quam Abraham exhibuit, representans omnes suos posteros, qui ex vi illius, seu ex vi originis, ab illo cum eodem defectu et imperfectione dimanaturi erant; hujusmodi autem erant illi tantum, qui secundum seminalem rationem in eo continebantur. Ratio vero radicalis est, quia filii contenti in seminali virtute parentis, sunt proprie in virtute, et quasi in naturali potestate ejus, et ideo operari potest parens ut caput et principium eorum. At vero filius contentus solum secundum corpulentam substantiam, est in illo tantum secundum potentiam passivam, et quasi obedientialem, saltem quoad modum generationis et propagationis, et ideo non operatur proprie hujusmodi pater ut caput et principium talis filii, ita ut operationes ejus ad filium aliquo modo pertinere censeantur.

3. B. Virgo in lumbis Abraham decimata. — Et ex his (ut hoc circa solutionem ad secun-

dum D. Thomæ adnotetur) colligitur differentia inter Christum et Virginem, quia illa decimata fuit in Abraham, quia in eo secundum seminalem rationem continebatur; ad hoc autem non est necesse ut fuerit in peccato concepta, sed satis est ex vi suæ originis fuisse peccato obnoxia, et indiguisset redemptione Christi, per quam fuit ab illo peccato præservata.

QUESTIO XXXII.

DE CONCEPTIONE CHRISTI QUOAD ACTIVUM PRINCIPIUM, IN QUATUOR ARTICULOS DIVISA.

De qua disputant Theologi in 3, distinct. 4

Deinde considerandum est de principio activo in conceptione Christi. Et circa hoc quaeruntur quatuor.

Primo, utrum Spiritus Sanctus fuerit principium activum conceptionis Christi.

Secundo, utrum possit dici quod Christus sit conceptus de Spiritu Sancto.

Tertio, utrum possit dici quod Spiritus Sanctus sit pater Christi secundum carnem.

Quarto, utrum B. Virgo aliquid active egerit in conceptione Christi.

ARTICULUS I.

Utrum Spiritus Sanctus fuerit principium activum conceptionis Christi.

1. Ad primum sic proceditur. Videtur quod efficere conceptionem Christi, non debeat attribui Spiritui Sancto, quia ut Augustinus dicit in 1 de Trin.², indivisa sunt opera Trinitatis, sicut et indivisa est Trinitatis essentia. Sed efficere conceptionem Christi est quoddam opus divinum. Ergo videtur quod non magis sit attribuentum Spiritui Sancto, quam Patri vel Filio.

2. Præterea, Apostolus dicit, Gal. 4: Cum venit plenitudo temporis, misit Deus Filium suum factum ex muliere. Quod exponens Augustinus, in 4 de Trin.³, dicit, eo utique missum, quo factum ex muliere. Sed missio Filii attribuitur præcipue Patri, ut in 1 p.⁴

¹ 2, d. 2, q. 2, art. 2, q. 2; et 4 cont., c. 45 et 46, et op. 2, cap. 223; et Joan. 12, lect. 4, col. 2, fin.

² C. 4, in fin., et 5, in princ., tom. 3.

³ Lib. 4, c. 20, parum ante med., tom. 3.

⁴ Q. 43, art. 8.

habitu est. Ergo et conceptio, secundum quam factus est ex muliere, debet præcipue Patri attribui.

3. Præterea, Proverb. 9 dicitur: Sapientia edificavit sibi domum. Est autem sapientia Dei ipse Christus, secundum illud 1 ad Cor. 1: Christum Dei virtutem, et Dei sapientiam. Domus autem hujus sapientiae est corpus Christi, quod etiam dicitur templum ejus, secundum illud Joann. 2: Hoc autem dicebat de templo corporis sui; ergo videtur quod efficere conceptionem corporis Christi, debet præcipue attribui Filio; non ergo Spiritui Sancto.

Sed contra est quod dicitur Luc. 1: Spiritus Sanctus superveniet in te, etc.

Respondeo dicendum, quod conceptionem corporis Christi tota Trinitas est operata; attribuitur tamen hoc Spiritui Sancto triplici ratione. Primo quidem, quia hoc congruit causæ incarnationis, quæ consideratur ex parte Dei; Spiritus enim Sanctus est amor Patris et Filii, ut in prima parte habitum est¹. Hoc autem ex maximo Dei amore provenit, ut Filius Dei carnem sibi assumeret in utero virginali. Unde dicitur Joan. 3: Sic Deus dilexit mundum, ut Filium suum unigenitum daret. Secundo, quia hoc congruit causæ incarnationis ex parte nature assumptæ. Per hoc enim datur intelligi, quod humana natura assumpta est a Filio Dei in unitatem personæ, non ex aliquibus meritis, sed ex sola gratia, quæ Spiritui Sancto attribuitur, secundum illud 1 ad Cor. 12: Divisiones gratiarum sunt, idem autem Spiritus. Unde Augustinus dicit in Enchir., cap. 40: Iste modus quo est natus Christus de Spiritu Sancto, insinuat nobis gratiam Dei, qua homo nullis præcedentibus meritis, in ipso primo exordio naturæ suæ, quo esse cepit, Verbo Dei copularetur in tantam personæ unitatem, ut idem ipse esset Filius Dei qui filius hominis, et filius homini qui Filius Dei. Tertio, quia hoc congruit termino incarnationis. Ad hoc enim terminata est incarnatio, ut homo ille, qui concipiebatur, esset sanctus et filius Dei. Utrumque autem horum attribuitur Spiritui Sancto, nam per ipsum efficiuntur homines filii Dei, secundum illud Galat. 4: Quoniam estis filii Dei, misit Deus Spiritum Filii sui in corda vestra, clamantem: Abba, pater. Ipse est etiam Spiritus sanctificationis, ut dicitur Rom. 1. Sicut ergo alii per Spiritum Sanctum sanctificantur spiritualiter, ut sint filii Dei adoptivi, ita Christus per Spi-

¹ Q. 38, art. 1.